

Hans Vervoort

Kleine (en iets grotere) herinneringen aan deze en gene

UITGEVERIJ BROOKLYN

© Hans Vervoort

Uitgeverij Brooklyn 2024

Omslagontwerp Claudia Claas/Valetti

Typografie binnenwerk Sander Pinkse Boekproductie

ISBN 978 94 92754 56 1

NUR 321

www.uitgeverijbrooklyn.nl

www.hansvervoort.nl

Inhoud

Voorwoord 9

Rinus Ferdinandusse 9

Rogier Proper, Rinus Ferdinandusse, Jan Blokker 13

Harry Lammertink, Theun de Winter 18

Theo Bouwman 21

Theo Sontrop 23

Nogmaals Theo Sontrop. En nogmaals Theo Bouwman. 25

Ron Kaal 28

Bert Bakker junior en nogmaals Theo Bouwman 31

Hendrik Jan Schoo 34

Adriaan van Dis, Henk Hofland, Boebie Brugsma,
Gijs van de Westelaken 37

Tessa de Loo 42

Cees van Nijnatten 46

Cisca Dresselhuys 49

Joop van Tijn 51

Kees Waagmeester 55

Linda Leentvaar 57

Rinus Ferdinandusse en Peter van Straaten 62

Erik Kuurstra 69

Jack van Tongen 72

Carel Peeters, Beatrijs Ritsema 74

Annemarie Oster 79

Klein zelfportret 83

Raymond Verwijk, Eugene Roorda, Richard Wagner,
Bouke Walstra, Hugo Arlman 85

Gert Jan Dröge 93

Renate Rubinstein – pensioen voor *Tamar* 95
Pieter de Jong, Ary Langbroek, Marij Bertram 101
Frits Bolkestein, Jan Mulder, Else-Marie van den
Eerenbeemt 110
Peter Appeldoorn 118
Peter-Paul de Baar, Gerda Kooger 122
Margreet Honig 126
Nogmaals Cees van Nijnatten 129
Jan Lanting 133
Lize Alink 137
Arend Jan Heerma van Voss, Joop van Tijn 141
Joop van Tijn 148
Hans Goedkoop, Lize Alink 152
Johan Derksen, Cees van Cuilenborg 155
Corry Spits 160
Eddy Christiani 164
Jan Greven, Emily Nord en de heren Voortman en Noor 168
Frans Weisz 171

Voorwoord

Lang geleden schreef ik de trilogie *Het Bedrijf* over mijn jaren (1975–2000) bij de Weekbladpers, uitgever van *Vrij Nederland*, *Opzij*, *Voetbal International* en andere bladen.

De trilogie ging over het wel en wee van dit bijzondere bedrijf, waar ik als marktonderzoeker en later uitgever werkte.

Het bijzondere van het schrijven van een kantookroniek is dat veel personen het verhaal in en uit lopen zonder dat je daar als schrijver enige invloed op hebt: het gebeurde gewoon zo.

De anekdotische herinneringen en verbale sneltekeningen die dat opleverde heb ik in deze bundel verzameld. Het zijn mede deels op zichzelf staande gebeurtenissen, los van de historie van *Het Bedrijf*.

In *Het Bedrijf* – en dus ook in deze bundel – heb ik niet voor de ik-vorm gekozen maar de verteller ‘Hans’ genoemd. Dat maakte het voor mij makkelijker om situaties te beschrijven waarin ik zelf een minder fraaie rol speelde.

Ik hoop dat de lezer plezier beleeft aan Hans’ herinneringen.

Rinus Ferdinandusse

—
1975

In 1975 begon Hans Vervoort te werken als marktonderzoeker bij de Weekbladpers

Het was Rinus Ferdinandusse, hoofdredacteur van *Vrij Nederland*, die hem als eerste benaderde met een vraag voor onderzoek onder de abonnees.

Toen de seksuele revolutie uitbrak in de flowerpowertijd van de jaren zeventig breidde de *Zettertjes*-advertentierubriek van *Vrij Nederland* zich in snel tempo uit met vele pagina's erotische hartenwensen en experimenten die in de ordentelijke kranten geweigerd werden.

Zo kreeg *Vrij Nederland* er vele randlezers bij.

'Kun je niet eens uitzoeken hoeveel dat er zijn?' was de eerste vraag van Rinus Ferdinandusse toen Hans begon met zijn enquêteprogramma.

Rinus huisde in een grote hoekkamer op de eerste verdieping en had zicht op zowel de Kloveniersburgwal als de Raamgracht. Hij zat aan een lange conferentietafel die geheel was overdekt met boeken, kranten, tijdschriften. Méér dan overdekt, de tafel was royaal bedolven onder het drukwerk.

Rinus keek welwillend toe hoe Hans enkele stapels wegduwde om wat ruimte te maken voor zijn blocnote. Hij was een kleine man, massiever gebouwd dan je op het eerste gezicht dacht. Op zijn hoofd een onstuimige bos golvend haar, de Abe Lenstra van de journalistiek. Met zijn alerte donkere kraalogen sloeg hij elke beweging van zijn gast gade, ook zijn ge-

zicht stond op interesse. Het was een warme junidag en hij had zijn das afgedaan en enkele knopen van zijn lichtblauwe overhemd geopend. Een royale portie krullend donker borsthaar was te zien. Zou Rinus ermee willen pronken?

Dat moest haast wel, Rinus was niet iemand die zomaar iets deed. Hans had zelf geen borsthaar en was daar tot nu toe niet rouwig om geweest. Maar als een opinieleider als Rinus ermee te koop liep zou het misschien toch een gemis zijn.

‘Ik haal koffie voor je,’ zei Rinus en hij stond op, ‘we hebben thermoskannen en soms kopjes. Als iemand de moeite heeft genomen ze eindelijk eens af te wassen.’

Er was natuurlijk geen sprake van dat hij de vrouwen van het redactiesecretariaat kon vragen koffie te brengen.

Hij liep naar het redactiekeukentje om de hoek en bleef geruime tijd weg.

Huishoudelijk gemopper behoorde tot Rinus’ standaardonderwerpen, had Hans al bij voorgaande ontmoetingen gemerkt. Rinus, zelf ook oud-redacteur van het studentenblad *Propria Cures*, had hem twee jaar eerder gevraagd of hij columns voor *Vrij Nederland* wilde maken. Hij schreef er een paar, over beginnende longkanker, over voetbal, over links zijn, over het feminisme.

En toen merkte hij dat hij alle onderwerpen had gehad waarover hij wat te zeggen had, zijn meningen waren op.

‘Ik geloof dat ik klaar ben, ik heb niets meer te vertellen,’ had hij tegen de verbaasde Rinus gezegd, die zoveel eerlijkheid niet gewend was. Hij begon te lachen. Het was een geluidloze exercitie. Rinus mimeerde een lach door zijn mond halfopen te zetten en de mondhoeken op te trekken. Bij zijn ogen ontstonden dan kraaienpootjes en tezamen volstond dit als lach. Bij speciale gelegenheden liet Rinus er geluiden bij horen.

Maar deze keer hield hij het stil.

‘Jammer,’ zei hij en hij liet het erbij. Hans had gehoord dat sommige van zijn columns op bezwaren waren gestuit bij Jan Rogier, het linkse geweten van de redactie, misschien kwam het Rinus dus wel goed uit.

‘Hier is je koffie,’ zei Rinus die met twee koppen binnenkwam, één in elke hand. ‘Had je nou suiker gewild?’ ‘Nee, geen suiker, geen melk,’ zei Hans en Rinus knikte tevreden. Hij had goed gegokt. Hij ging aan het hoofd van de tafel zitten en stak een sigaar op.

‘Ik heb je een memo gestuurd over de onderzoeken die volgens mij gedaan moeten worden onder de lezers van de bladen,’ zei Hans.

Rinus knikte en wees met zijn sigaar naar de papieren die voor hem op tafel lagen.

‘Ik heb het gelezen,’ zei hij zacht, ‘maar al die vragen over de rubrieken in de krant, dat hoeft voor mij niet.’ De krant, dat was *Vrij Nederland*.

Rinus stond aan het hoofd van een eigengereide redactie en liet te pas en te onpas weten dat hij geen hoofdredacteur was maar slechts vergadervoorzitter.

‘Meegeven’ was in 1975 het beste antwoord op de democratiseringsgolf en niemand die dat beter kon dan Rinus. Zijn redactie zou absoluut niet willen weten wat de lezers van de stukken vonden, want dat zou hun redactionele onafhankelijkheid beïnvloeden.

Voordat je het wist ging je je publiek naar de mond schrijven! Rinus was dan ook in geen geval van plan zo iets in de woensdagse redactievergadering te gaan propageren.

‘Het belangrijkste is: je hoeft als redactie niets met die gegevens te doen,’ zei Hans haastig, ‘ik verzamel ze en je neemt er kennis van. Het is kennisverwerving. Dat is alles.’

Rinus knikte. Of dit instemming betekende of slechts dat hij de mededeling begreep liet hij in het midden. Hans kende hem inmiddels goed genoeg om te weten dat je nooit moest proberen Rinus tot concrete uitspraken te dwingen. Hij had van anderen gehoord dat Rinus ze soms wel deed, maar nooit op verzoek, altijd op onverwachte momenten, gevolgd door een vreemd hol gelach of een klap op tafel die toch weer twijfel zaaide aan de ernst van de mededeling. Rinus was enigmatisch.

'Kan je uitzoeken hoeveel mensen *Vrij Nederland* lezen vanwege de *Zettertjes*?' vroeg hij plotseling.

Hans wikte en woog.

'Lastig,' zei hij, 'ik kan het niet rechtstreeks vragen, want mensen liegen toch over alles wat met seks te maken heeft. Maar als ik vragen stel over de hoeveelheid tijd die ze in het blad lezen en over de rubrieken die ze weleens onder ogen krijgen, dan kan ik uit een combinatie van die gegevens wel wat halen, denk ik. Het blad kost geld, dus als je er weinig van leest maar wel de *Zettertjes* ziet, is dat vermoedelijk de reden van de aankoop. Zoiets. Ik kan ook vragen welke rubrieken men zou willen schrappen. Dat is ook een aanwijzing. Ja, dat zal wel lukken.'

'Ik ben benieuwd,' zei Rinus en hij stond op. Hans begreep de wenk en sloeg zijn blocnote dicht. Het was een gesprek van niks geweest, eigenlijk, maar hij had het gevoel dat hij een examen met succes had afgelegd. Elk bedrijf had zijn mores en hij had nu de eerste stappen gezet in het oerwoud van de spelregels van de Weekbladpers.

Rogier Proper, Rinus Ferdinandusse, Jan Blokker

—
1972

Sinds het succes van *Zo is het toevallig ook nog 's een keer* van 1963 tot 1966 was er geen satirisch programma meer op de tv geweest. Toen Hans een uitnodiging kreeg om lid te worden van het team dat een nieuw satirisch programma voor de VPRO zou maken sloeg de schrik hem om het hart.

Het was 1972 en hij had sinds enkele maanden geregeld hartkloppingen, pijn op de borst en ademnood. Er was iets mis, maar hij wist niet wat en de huisarts had niets gevonden.

Het werd tijd voor drastische maatregelen. Het was zomer en met gade Maja logeerde hij bij Rogier Proper en zijn vrouw in hun tweede huisje in het Belgische Huy. Hun verwilderde tuin bracht Hans op een idee: hij zou als een razende in die tuin gaan werken en alle onkruid verwijderen.

Als zijn hart dat hield was er niets aan de hand en moest hij gewoon leren leven met wat dan kennelijk pseudo-hartaanvallen waren. Het was een mooie zomer en dagelijks werkte hij zich in het zweet en liet zijn hartslag oplopen tot mitraileursnelheid.

Er gebeurde niets.

‘Wat heb je nou gedaan?’ vroeg Rogier aan het slot van zo’n inspannende werkdag. Hij was een kleine jongeman met een royale bos donker krulhaar, een uilenbril en een snor en sikje die zijn verrassend wulpse lippen aan het oog probeerden te onttrekken. Hij straalde een constante stroom scepsis uit.

‘Ik heb enkele tientallen meters brandnetel weggehaald,’ zei

Hans trots. Goed dat hij eraan gedacht had handschoenen aan te trekken. Hij wees naar de nu lege plek grond.

‘Maar mijn wiet stond ertussen!’ riep Rogier. Hans had geen idee hoe die plant eruitzag en had het hele veldje leeggehaald. Gelukkig had Rogier er toch al nooit op gerekend dat zijn oogst zou slagen. Ook hij was gevraagd voor het satireprogramma, maar hij behoorde tot de generatie die ervan uitging dat zij alles konden wat ze wilden.

Hans sloeg hen altijd met enige jaloezie gade: ze gingen radio maken en in bladen schrijven zonder enig idee te hebben hoe dat moest. Ze begonnen gewoon. Wat had de naoorlogse generatie het toch makkelijk!

‘Moeten wij niet tevoren wat brainstormen over dat programma?’ vroeg hij Rogier.

‘Ja, goed idee,’ zei die plichtmatig, maar maakte nimmer aanstalten.

En zo stonden ze op een dag om een uur of twaalf in een Hilversumse villa en meldden zich. Rinus Ferdinandusse en Hugo Brandt Corstius, de twee andere leden van het team, waren er al en knikten de jonge nieuwkomers vriendelijk toe. In de ruimte stonden houten tafels met schrijfmachines erop. Bij de deur lag op een tafel een grote stapel kranten.

Terwijl het viertal stond te bedenken of zij een conversatie zouden beginnen, kwam Jan Blokker binnen.

Hij schudde Rogier en Hans kort de hand en wendde zich daarna met zachte stem tot Rinus en Hugo. Waar ze het over hadden was door Hans en Rogier niet te verstaan.

Blokkers gezicht was door onervaren handen geboetseerd, met bulten op de verkeerde plekken. Het scheen hem niet te deren, al keken zijn ogen niet helemaal op hun gemak naar buiten.

‘Mister VPRO’ werd hij in de kranten genoemd, hij was aange trokken om de ingeslapen omroep wakker te schudden en had het initiatief genomen om te kijken of er nog satire mogelijk was. Met Rinus en Hugo had hij gewerkt in het *Zo is het*-team en kennelijk had hij Hans en Rogier uitgenodigd als vertegenwoordigers van de jonge garde.

Na enkele minuten verliet hij het zaaltje. Rinus en Hugo pakten enkele kranten van de stapel en kozen een tafel uit.

Waar Rinus zat klonk vervolgens geneurie, af en toe onderbroken door een zacht kakelend geluid. Hugo was stil.

‘Wat is de bedoeling?’ vroeg Hans in het wilde weg, maar niemand gaf antwoord.

Ook Rogier had zich een krant toegeëigend en zat die met smaak te lezen. Hans concludeerde dat het kennelijk de bedoeling was dat zij uit de kranten materiaal zouden opdiepen voor hun satire.

Ook hij pakte een dagblad. De tijd verstreek. Af en toe kwam Blokker binnen, converseerde op zachte toon met Rinus en Hugo en vertrok dan weer. De twee nieuwkomers negeerde hij compleet. Af en toe klonk er een schrijfmachine, meestal die van Rinus. Rogier ging geheel op in het lezen.

Hans begon te piekeren. Hij overwoog een grapje uit te werken over een democratische manier om de Nederlandse vlag opnieuw te ontwerpen: per enquête. Als je zou vragen welke van de drie kleuren het publiek prefereerde en zestig procent koos rood, vijftien procent en vijftentwintig procent blauw, dan zou de breedte van de banen aangepast moeten worden aan deze percentages.

Het zou gebracht kunnen worden als een nieuwsbericht: hier is de nieuwe vlag, gebaseerd op enquêteresultaten.

Maar zou dat leuk zijn? Rogier, aan wie hij het idee fluisterend uitlegde, haalde er zijn schouders over op en Hans gooide het in gedachten in de prullenmand. Dan nog maar eens kijken in de krant.

Hij las het verslag van een bijeenkomst van Molukkers die hun president ir. Manusama onder druk zetten om nu eindelijk eens wat aandacht voor de Molukse zaak bij de Nederlandse regering af te dwingen.

Manusama was een slanke, uiterst nette leraar wiskunde die weliswaar heilig geloofde in het recht op onafhankelijkheid van de Molukken, maar absoluut ongeschikt was voor het bestormen van de barricaden. Hans stelde zich voor hoe hij met

veel omhaal van woorden en duizend verontschuldigen de Nederlandse minister-president om een paar seconden aandacht zou vragen en schreef het in een monoloogje op.

Hij liet het tekstje aan Rinus Ferdinandusse lezen met een 'Is dit misschien iets?' Rinus las de vijftien regeltjes met aandacht en toen gebeurde er iets onverwachts: Rinus lachte.

Geluidloos weliswaar, maar onmiskenbaar. Hij liep met het papier weg en gaf het aan Jan Blokker, die net binnenkwam. En die nam het mee.

Aangemoedigd door dit succes stortte Hans zich opnieuw op de kranten en bedacht een visuele uitleg van het begrip 'Wiebeltax', de wet op flexibele belasting die zojuist door het kabinet was geïntroduceerd.

Op een wip zouden aan de ene kant vijf als heren geklede mannen moeten gaan zitten en aan de andere kant vijf als arbeiders-met-de-pet geklede mannen. Ze zouden dan wat op en neer moeten wippen, totdat op een bepaald moment – als hun kant van de wip op de grond was – de heren snel zouden afstappen zodat de arbeiders naar beneden smakten en een tuimeling maakten.

Of dit een goede verbeelding van de Wiebeltax was wist Hans niet, het betreffende krantenbericht was niet erg helder, maar het tafereel paste in elk geval in de geest van de tijd.

Ook dit ideetje ging via Rinus naar Blokker.

Opgelucht zette Hans zichzelf in de ruststand, twee stukjes satire op één dag leek hem mooi genoeg. Hij had nog één eerder bedachte grap, maar die kon hij beter voor een volgende keer bewaren. Want misschien kwam er nooit meer iets bij hem los.

Later op die dag zag hij wat er gebeurde als je voor de televisie een ideetje bedacht. Ineens kwam er een dozijn kleine mannen opdraven, deels gekleed in pakken met vest, bolhoed en bretels, deels gekleed in overalls en petten. Op het toneel was een wip opgesteld en de twee groepen acteerden Hans' grapje met grote ijver een half dozijn keer. Totdat de arbeiders eindelijk naar genoegen van de gisseur over de grond rolden.

Hans keek met schaamte toe: al die moeite voor zo'n klein grapje?

Om kwart over zeven die avond werd de proefaflevering van het satirisch programma live uitgevoerd en ook uitgezonden. Het was niet aangekondigd in de tv-gids en duurde ook maar tien minuten. Op een kleine monitor zag Hans een aantal scènes zich geluidloos afspelen. Eenmaal thuisgekomen vroeg hij Maja: 'Heb je gekeken?'

Ze knikte.

'Was het wat?' vroeg hij. Je kon nooit weten.

Maja aarzelde.

'Ik begreep het niet zo goed,' zei ze, 'het ging ook wel erg snel allemaal. Maar ik geloof wel dat het leuk was.' Hans wist genoeg. Hij hoorde daarna nooit meer iets van Mister vPRO, het programma was stilletjes gesneuveld. Jaren later, toen hij voor NRC een bundel columns van Jan Blokker mocht recenseren, nam hij wraak: 'Blokker heeft nog nooit in zijn leven een gedachte afgemaakt,' schreef hij.

Het was niet fair, maar het luchtte op.

Harry Lammertink, Theun de Winter

—
1975

Harmen Bockma, directeur van de Weekbladpers, kwam niet vaak in café De Engelbewaarder aan de Kloveniersburgwal in Amsterdam, hij was meer een restaurantdier dan een café-mens. Maar op die dag was hij er wel. Hij zat aan de grote bar en begroette Hans minzaam toen hij binnenkwam. Naast Harmen zat Harry Lammertink, de tekenaar Yrrah, die geregeld in *Vrij Nederland* publiceerde.

‘Kennen jullie elkaar?’ vroeg Harmen. Harry viel bijna van zijn kruk toen hij Hans ter begroeting op de schouder probeerde te slaan.

Ze kenden elkaar inderdaad van enkele jaren geleden, toen Sonja Barend nieuwe ideeën wilde voor haar volgende praatprogramma en Hans tot zijn verrassing samen met zijn *Propria Cures*-maatje Theun de Winter en met Harry Lammertink een denktankje bleek te vormen.

Ze hadden Sonja ondanks lange praatmiddagen niet aan een goed idee kunnen helpen en Hans had met enige gêne de vierhonderd gulden geaccepteerd die zij uit eigen portemonnee aan elk van het drietal overmaakte. Een deel van dat geld hadden ze gedrieën in verschillende cafés opgedronken, van welke ervaring Hans zich alleen een tekenwedstrijd kon herinneren die hij een keer tussen Harry en Theun had gestart.

Theun was zijn loopbaan begonnen als tekenaar bij *Propria Cures*. In die tijd moesten loodclichés gemaakt worden van af te drukken illustraties en die kostten al gauw zo’n vijfentwintig gulden. Toen na vijftien tekeningen het clichébudget van

Propria Cures op was ging Theun in arren moede schrijven, en hij werkte nu al jaren als journalist. Maar een tekenwedstrijd met Harry, daar was hij wel voor in.

‘Wie van jullie tekent de beste Vader Abraham?’ vroeg Hans. Met dronken ijver gingen beiden aan de slag op twee lege blaadjes uit Hans’ agenda. Theun bleek de beste portrettist te zijn en Harry liet zich van zijn beste kant zien: hij gaf het grif toe. Ergens moest Hans de twee papiertjes met de Vader Abrahams nog hebben.

Maar dat onderwerp was nu even niet aan de orde, besepte hij, want Harry was behoorlijk aangeschoten. Als ervaren drinker had Harry voldoende zelfinzicht om naar mogelijkheden te zoeken voor een veilige overtocht naar zijn volgende bestemming. ‘Gaat iemand in de richting van het Leidseplein?’ vroeg hij af en toe tussen het wazige gesprek door dat hij met Harmen en Hans voerde.

‘Ja, ik kom erlangs,’ zei Hans toen het zijn tijd was om naar huis te gaan. Het liep tegen zeven uur, maar het was nog helder licht buiten.

‘Loop ik met je mee,’ zei Harry. Het werd een bizarre tocht. Hans had zijn fiets aan de hand terwijl Harry zo snel mogelijk voor hem uit wankelde en af en toe achteromkeek of zijn begeleider er nog was. Harry was een middelgrote, beweeglijke veertiger met een vrolijk hoofd. Een heel ander type dan je bij zijn zwarte cartoons zou verwachten. Een allemachtig aardige kerel eigenlijk, geteisterd door lange perioden van ‘cartoonist block’. Dan tobde hij wel heel wat af, had Hans begrepen.

De drukke Vijzelstraat leek hem te link voor deze tocht, hij leidde Harry langs de Herengracht naar de Leidsestraat.

Maar ook dat bleek niet zonder gevaar. Harry sprong voor auto’s die zich op de gracht waagden en sloeg met vlakke hand op de motorkap.

‘Harry, kijk uit!’ riep Hans dan zonder veel overtuiging. Harry zag er met zijn korte baard en licht blozende kaken gelukkig niet uit als een rabauw en de automobilisten reden hoofdschuddend verder.

‘Mee naar de Kring?’ riep Harry achterom terwijl hij zich met ongelijke passen voortbewoog. Hans was er nog nooit geweest en liet zich altijd met een natte vinger lijmen als het om horeca-uitspattingen ging.

‘Oké!’ riep hij terug. Met vallen en opstaan naderden ze via de Leidsestraat het Leidseplein. En toen gebeurde er iets onverwachts. Harry herkende de omgeving, rechte zijn rug en als een paard dat de stal ruikt ondernam hij ineens een ren en verdween om de hoek.

Hans wist dat ergens op het Leidseplein de ingang van de Kring was, maar hij wist niet waar. En Harry was nergens meer te bekennen. Hij had zijn thuishaven gevonden en er niet meer aan gedacht dat zijn gezelschap de plek niet kende en alleen als introduc e binnen kon komen. Maar Harry was niet de enige aangeschotene, Hans zag plotseling met schrik dat op zijn bagagedrager geen tas onder de snelbinder lag.

Een kwartier later zat hij weer naast Harmen Bockma in De Engelbewaarder, zijn tas stond nog bij de kruk die hij verlaten had.

Harmen hervatte hun gesprek alsof hij niet weggeweest was.

Theo Bouwman

—
1979

De directie had bekendgemaakt dat er een financieel-economisch adjunct-directeur was aangetrokken. Hij heette Theo Bouwman.

Bij de maandelijkse borrel in de grote zoldervergaderzaal van Raamgracht 4 stond in februari 1979 een kleine robuust gebouwde dertiger met stafleden te praten toen Hans binnenkwam.

Er was een bericht rondgegaan over de komst van het nieuwe directielid en Hans stelde zich meteen voor.

Theo keek Hans oplettend aan.

‘Je komt uit de kledingsector?’ vroeg Hans om iets te vragen.

‘Ja,’ gaf Theo toe, ‘dat is wel iets heel anders dan tijdschriften.’

‘Ach, stoffen worden ook bedrukt.’ Hans wist zo gauw niets beters te verzinnen, maar het gaf Theo de kans om te lachen, wat hij met overgave deed. Het was de eerste keer dat Hans iemand meemaakte met zo’n luide lach.

Theo maakte een dynamische indruk, hij had ook moeite met stilstaan.

Een stevig lichaam van matige lengte in een keurig pak, brede kaak, nieuwsgierige ogen, nette bruine lokken.

‘Wat we ook te beraadslagen hebben, een oplossing moet binnen een kwartier te vinden zijn.’ Dat was zijn boodschap. Het gerucht wilde dat hij uit Arnhem kwam en daar na een huwelijk van een kleine twintig jaar was gescheiden en vervolgens naar Amsterdam was vertrokken, vermoedelijk om de bloe-

metjes buiten te zetten en een nieuw leven te beginnen.

Hij was directeur geweest van een grote wasserij in Arnhem en had duidelijk beneden zijn stand gesolliciteerd, want de functie van financieel adjunct-directeur stelde niet zo heel veel voor en Weekbladpers Tijdschriften betaalde geen topsalarissen.

Toch leek het Hans een waagstuk voor hem om deze baan aan te nemen, want algemeen directeuren zijn juist lang niet altijd goed in administratieve zaken en wat hij hier moest doen was strikt administratief.

Theo moest wel erg graag in Amsterdam of bij een links bedrijf willen werken om deze post te ambiëren.

'Ik heb een keer mijn auto aan de kant gezet toen ik je een verhaal hoorde voorlezen op de radio,' zei hij.

'O,' zei Hans verbaasd, 'welk verhaal?'

'Het ging over iemand die in een vergadering last kreeg van benauwdheid en in een belendend kamertje op de grond ging liggen om te sterven. Toen ik het hoorde ben ik even op de vluchtstrook gaan staan.'

'Ach ja,' zei Hans, 'weet je dat me dat precies zo overkomen is? We hadden een onderzoek gedaan voor de Federatie Goud en Zilver en ik presenteerde voor het bestuur van juweliers de resultaten. En toen kreeg ik zo'n hollend hart en ik kon geen adem meer halen. Pas veel later heb ik begrepen wat ik had. Hyperventilatie, goddomme. Simpel kwaaltje dat makkelijk te verhelpen is. Heb jij daar ook last van gehad?'

'Nee hoor, ikke niet,' zei Theo. Een zwakte toegeven, daar begon hij niet aan. 'Ik vond het gewoon een mooi verhaal.'

Theo Sontrop

—
1979

Hans is als schrijver overgegaan van uitgeverij Thomas Rap naar De Arbeiderspers en schrijft naast zijn werk als marktonderzoeker voor de Weekbladpers aan de roman Met stijgende verbazing.

Bijna ging het nog mis door enkele onverwachte enquête-aanvragen bij de Weekbladpers, maar op de afgesproken datum, in december 1979, ging hij 's avonds op pad met het manuscript in een grote envelop.

Er was geen tijd meer om het door de posterijen te laten vervoeren, maar hij had het huisadres van Sontrop en ging het in de bus duwen. Niemand zou ooit kunnen zeggen dat hij, Hans Vervoort, een onbetrouwbare schrijver was.

Theo Sontrop woonde op een etage in de Vondelstraat en toen Hans de envelop in de brievenbus wilde duwen merkte hij dat die net te smal was. De envelop dan maar voor de deur leggen? Dat leek toch wat te riskant. Het was half elf en er brandde licht. In arren moede belde hij aan en de uitgever deed persoonlijk open. Theo Sontrop was een kleine, met weinig zorg gebouwde man. Ook aan zijn hoofd was weinig aandacht besteed, een klerkenhoofd met wijde oren die zijn hoofd een verbaasde uitdrukking gaven, een bril en kalend haar van onbestemde lichte kleur. Hij droeg over zijn kleding een *chamber cloak*, zoals een eeuw eerder gebruikelijk was bij Engelse gentlemen als zij de avond met een glas cognac in hun bibliotheek doorbrachten. Hij toonde zich verrast maar noodde de schrijver binnen en bood

hem een glaasje wijn aan. Al pratend kreeg Hans de indruk dat Sontrop helemaal niet zat te wachten op een manuscript en eigenlijk geen flauw idee had wat hij kwam doen. Maar toen hij het begreep zegde hij toe het boek snel te zullen lezen.

‘En dan kunnen we het volgend najaar laten verschijnen,’ zei hij toen ze afscheid namen.

‘O,’ zei Hans, ‘ik had gehoopt het voorjaar.’

‘Nee, die aanbieding is de deur al uit,’ zei Theo en sloot de voordeur.

Onderweg naar huis drong het tot Hans door wat dit betekende.

Het was december 1979 en al die tijd was hij er in de afspraken van uitgegaan dat het boek in het voorjaar van 1980 zou uitkomen. Waarom had Sontrop niet even de moeite genomen hem te berichten dat dat niet kon?

Thuisgekomen schreef hij een woedende brief en die had resultaat. Buiten alle planning en aanbiedingen om verscheen *Met stijgende verbazing* in juni 1980.

‘Mijn hoofdredacteur Martin Ros geeft het een acht,’ zei Sontrop tegen Hans toen ze het manuscript bespraken. Het klonk als een groot compliment en Hans knikte dankbaar.

De naam Martin Ros zei hem niets, maar het was kennelijk iemand die niet zo makkelijk enthousiast raakte over een boek. ‘Gaan jullie nog adverteren?’ vroeg Hans, indachtig zijn redenen om te vertrekken bij Rap.

‘Als er recensies zijn verschenen,’ zei Sontrop, ‘dan hebben we iets te melden.’

Het leek Hans mosterd na de maaltijd, maar Sontrop wist vast wel wat hij deed. Toen enkele maanden later mooie recensies waren verschenen en hij Sontrop weer eens tegenkwam, vroeg hij het opnieuw: ‘Nu gaan jullie toch adverteren, neem ik aan?’ Sontrop keek verbaasd. ‘Nee, er zijn prachtige recensies. En het boek loopt goed, we gaan naar de tweede druk toe.’ Boekenmarketing was een vak apart, begreep Hans.